brýlové čočky

Drobnosti z historie

středověký čtecí kámen

- „zvětšení pomocí skla naplněného vodou“ písemně zmíněno r. 100 (AD)
- čtecí kameny (čisté sklo ve tvaru oblázků) v 9. století
- v Evropě brýle od cca 13. století, nejprve spojné čočky
- od cca 16. století také rozptylky pro myopy
- „skráňové brýle“ (s ručkami) až od začátku 18. století

1690: brýle Norimberského stylu se zelenými čočkami

1780: stříbrné brýle

konec 18. století: mosazné obruby, kruhové čočky

Tvar čočky

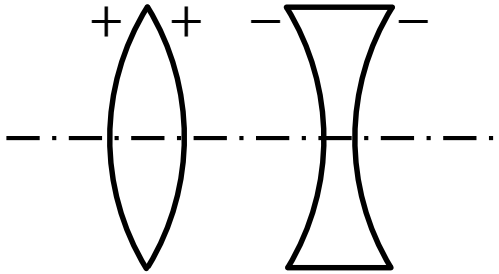

bikonvexní, bikonkávní čočka

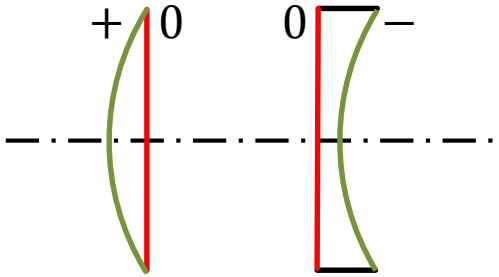

plankonvexní, plankonkávní čočka

- červeně vyznačeny základní plochy
- zeleně doplňkové plochy

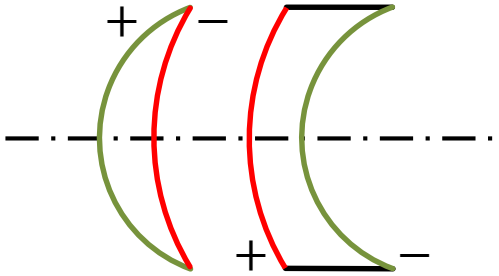

periskopická čočka (základní plocha ±1,25 D)
menisková (polomušlová) čočka (±6 D, příp. ±3 D)
mušlová čočka (±8 D)

Aproximace tenké čočky

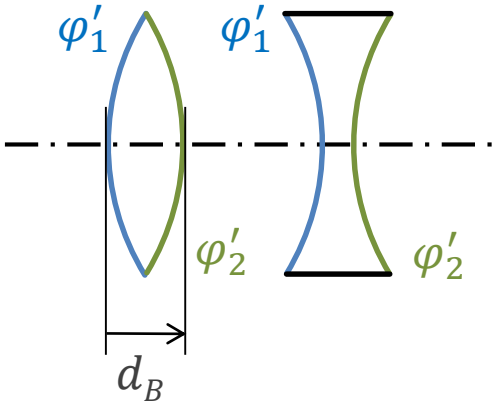

bikonvexní, bikonkávní čočka

$d_B \to 0$

$$S' \approx \varphi'_c \approx \varphi'_1 + \varphi'_2 = 2\varphi'_1$$

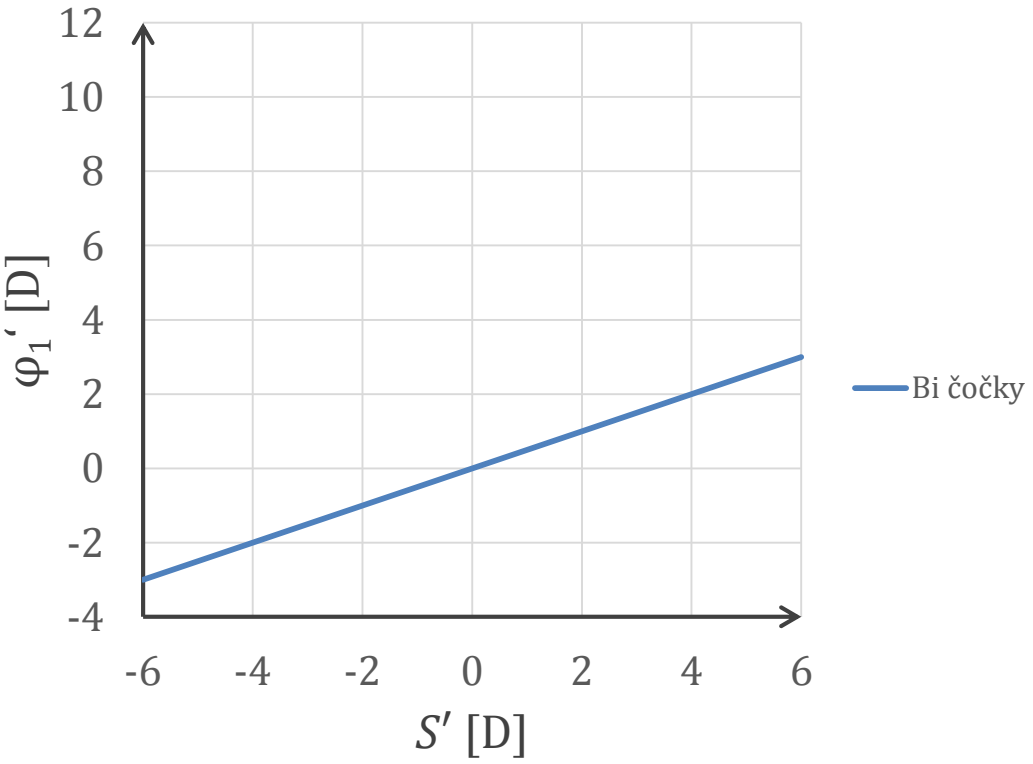

Aproximace tenké čočky

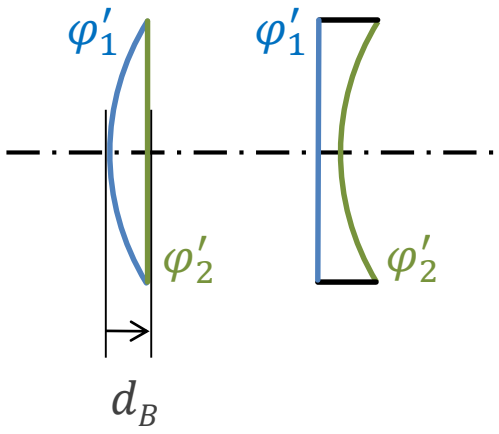

plankonvexní, plankonkávní čočka

$d_B \to 0$

$$S' \approx \varphi'_c \approx \begin{cases} \varphi'_1 & \text{(spojka)} \\ \varphi'_2 & \text{(rozptylka)} \end{cases}$$

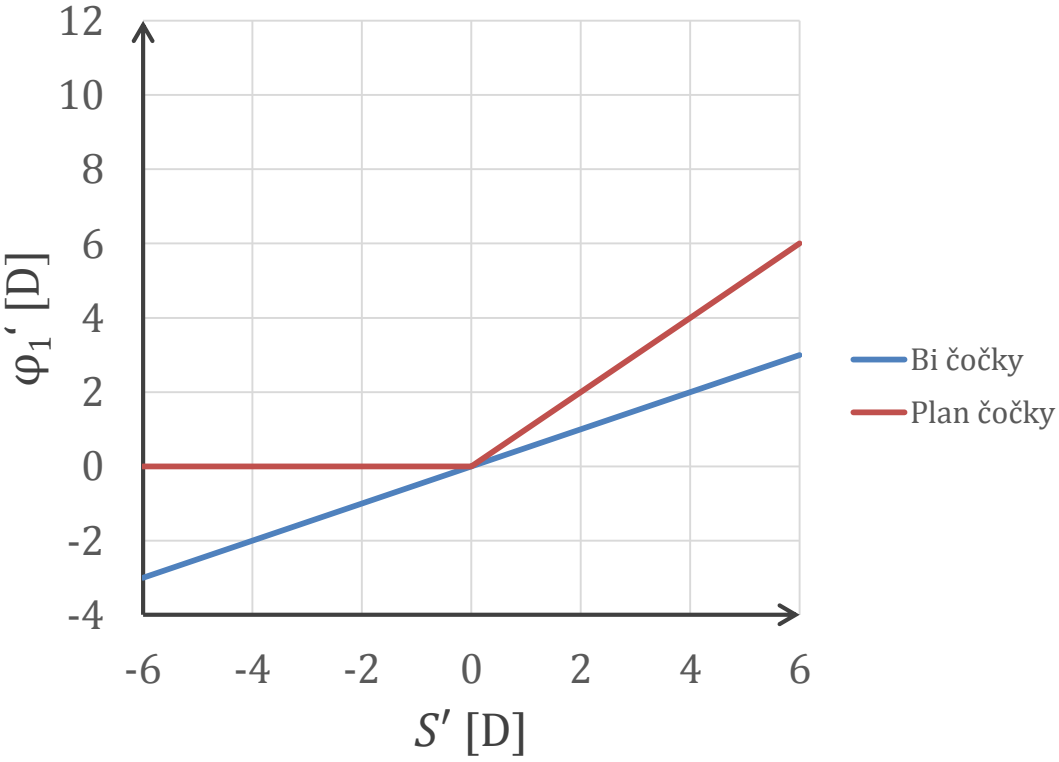

Aproximace tenké čočky

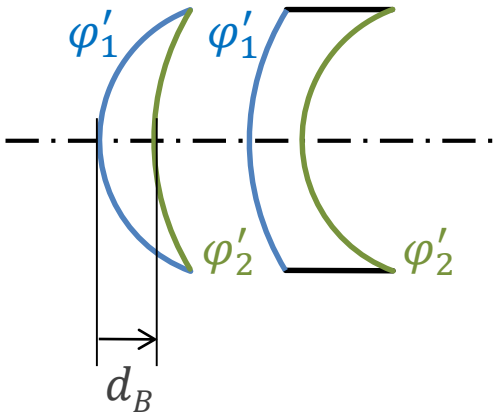

menisková (polomušlová) čočka (±6 D)

$d_B \to 0$

$$S' \approx \varphi'_c \approx \begin{cases} \varphi'_1 - 6\text{D} & \text{(spojka)} \\ 6\text{D} + \varphi'_2 & \text{(rozptylka)} \end{cases}$$

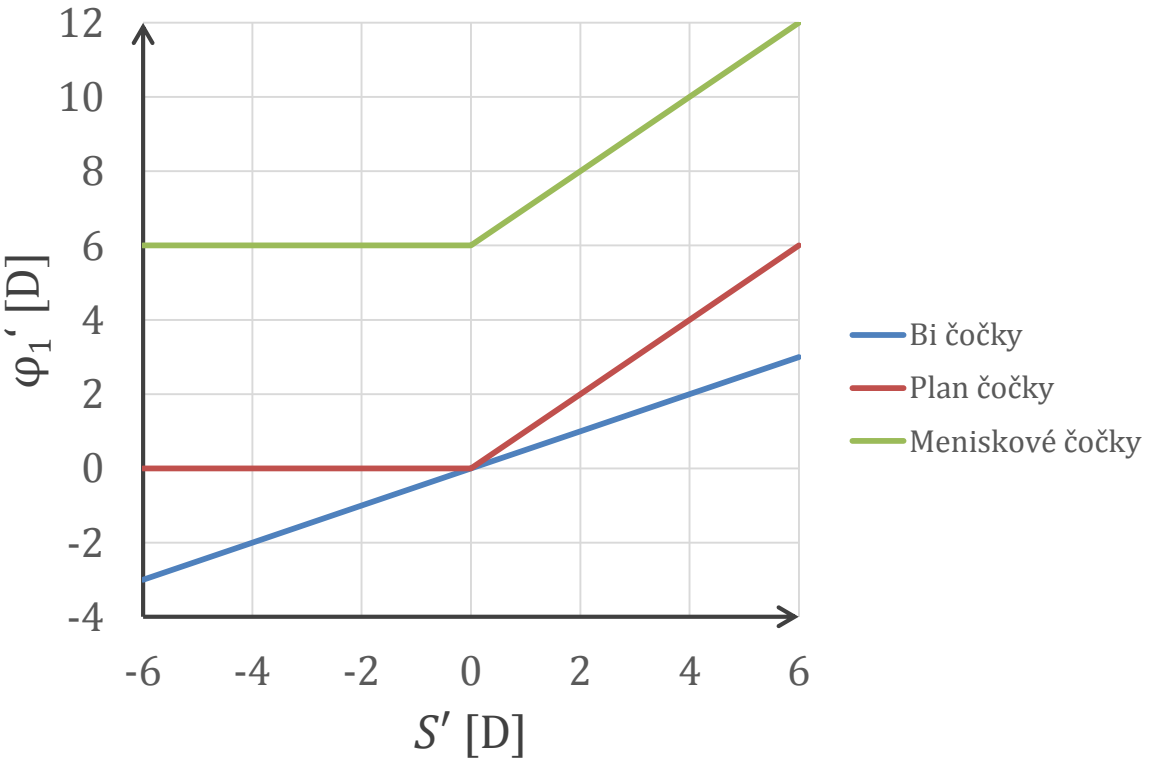

Přesné výpočty

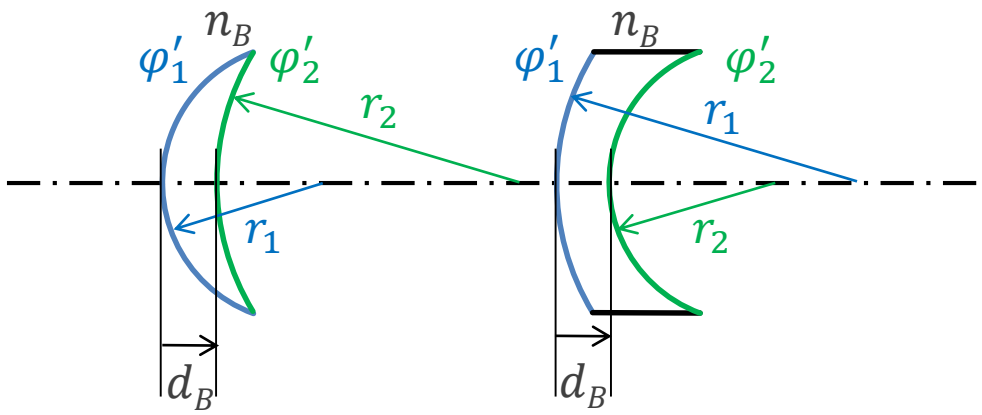

$$\varphi'_1 = \frac{n_B - 1}{r_1} > 0$$

$$\varphi'_2 = \frac{1 - n_B}{r_2} < 0$$

$$\delta = \frac{d_B}{n_B}$$

vrcholová lámavost brýlové čočky:

$$S' = \Gamma' \varphi'_c = \frac{\varphi'_1}{1 - \delta \varphi'_1} + \varphi'_2 = \varphi'_{1tč} + \varphi'_2$$

Vady brýlové čočky

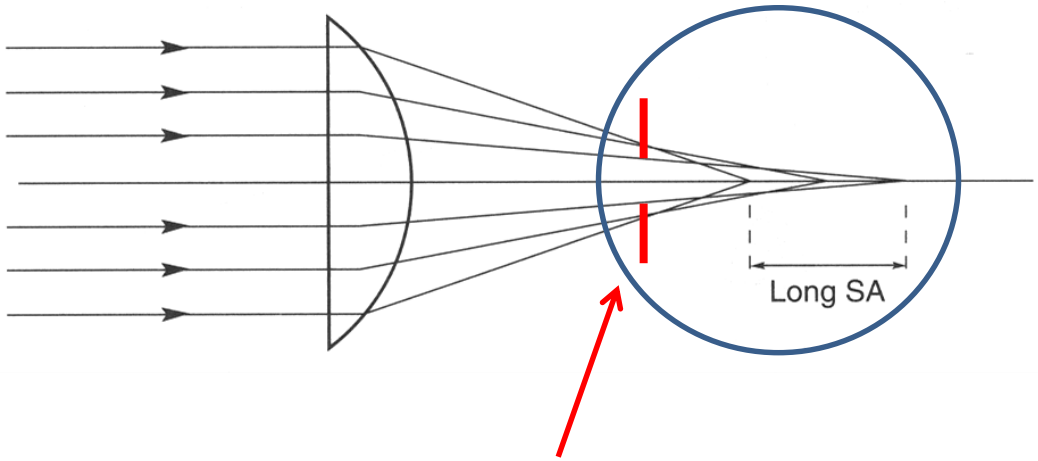

- Otvorová vada a koma se projevují málo, protože svazek je omezen relativně malou pupilou oka – zornicí.
- Barevná vada může být omezena vhodným výběrem materiálu čočky.
- Periferní astigmatismus a sklenutí pole jsou **podstatné**, jejich správná korekce zaručuje bodové zobrazování.

Petzvalovo sklenutí pole

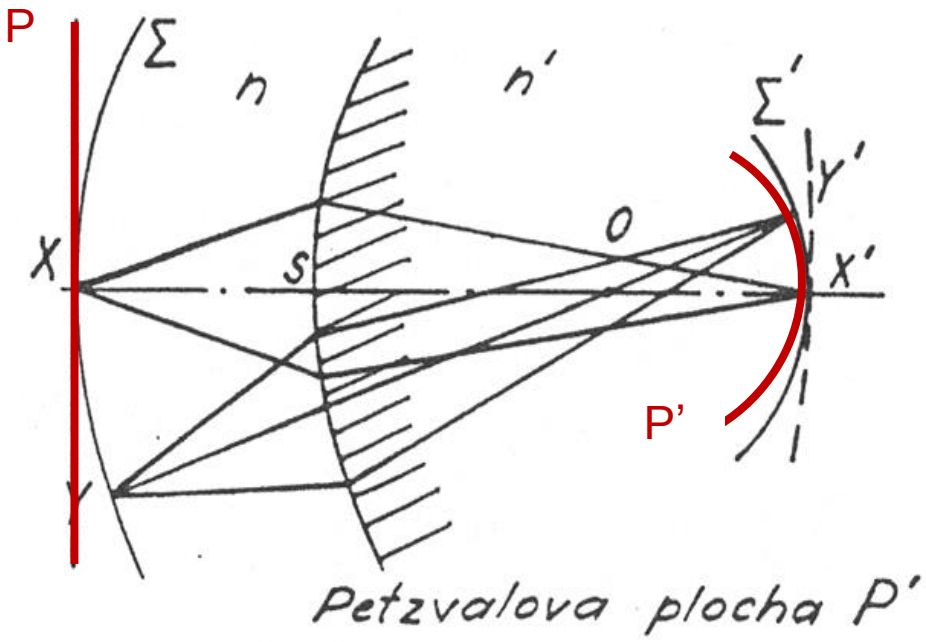

- Při sklenutí pole jsou body rovinné předmětové plochy P ostře zobrazeny na sférickou (kulovou) plochu P‘, což je tzv. Petzvalova plocha.

Poloměr Petzvalovy plochy

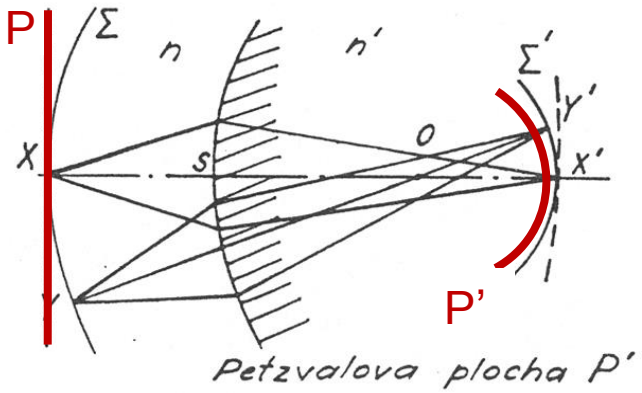

1807 - 1891

jedna lámavá plocha:

$$R_P = \frac{nr}{n - n'}$$

tenká čočka:

$$R_P = -nf'$$

Petzvalova suma pro soustavu tenkých čoček:

$$\frac{1}{R_P} = -\sum \frac{1}{n_i f_i'} = -\sum \frac{\varphi_i'}{n_i}$$

Petzvalova-Coddingtonova podmínka pro rovinné pole soustavy čoček:

$$\frac{1}{R_P} = -\sum \frac{1}{n_i f_i'} = -\sum \frac{\varphi_i'}{n_i} = 0$$

Sklenutí pole a otáčení oka

hypermetrop

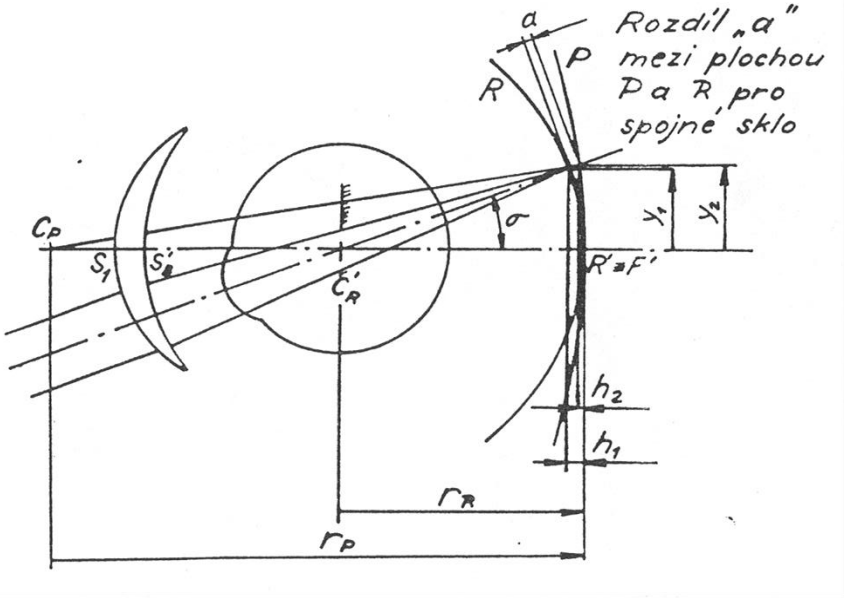

myop

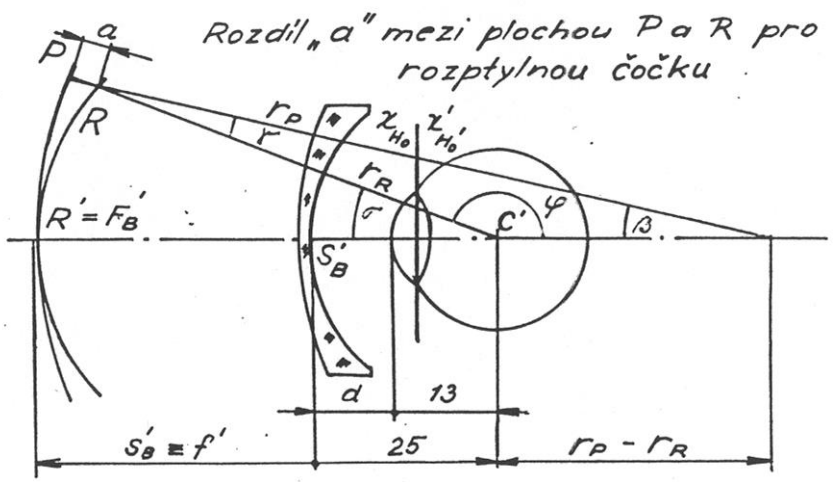

Tangenciální a sagitální rovina

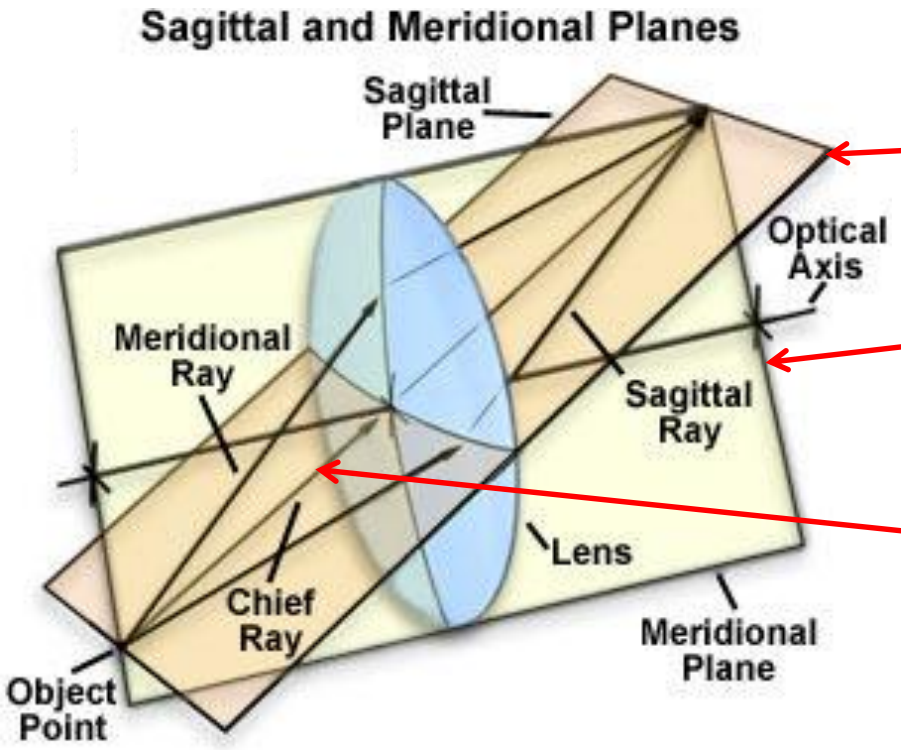

sagitální rovina
obsahuje hlavní paprsek, je kolmá na tangenciální rovinu

tangenciální (meridionální) rovina
obsahuje hlavní paprsek (tj. také předmětový bod) a optickou osu

hlavní paprsek
prochází předmětovým bodem a středem pupily

Astigmatický svazek

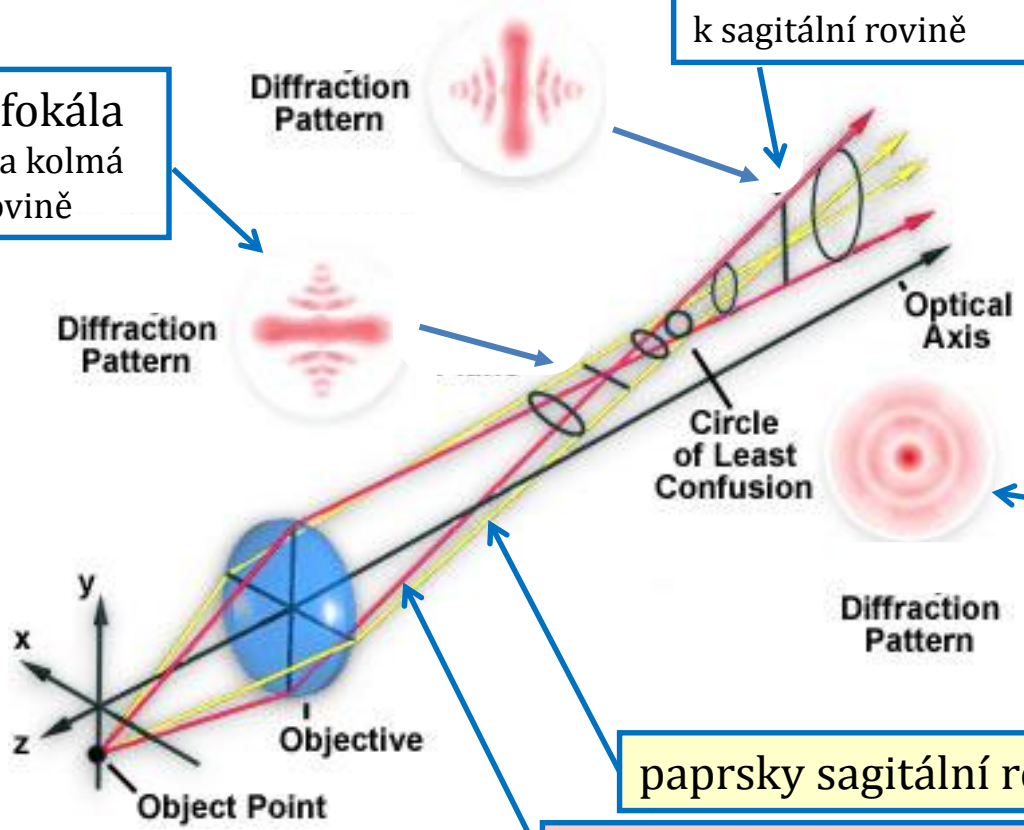

sagitální fokála
ohnisková úsečka kolmá k sagitální rovině

tangenciální fokála
ohnisková úsečka kolmá k tangenciální rovině

kroužek nejmenšího rozptylu

paprsky sagitální roviny

paprsky tangenciální roviny

Astigmatický svazek

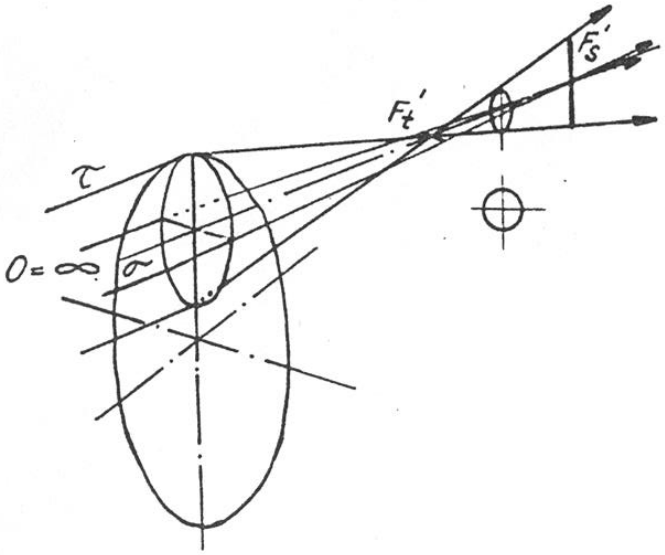

Fokály astigmatického svazku

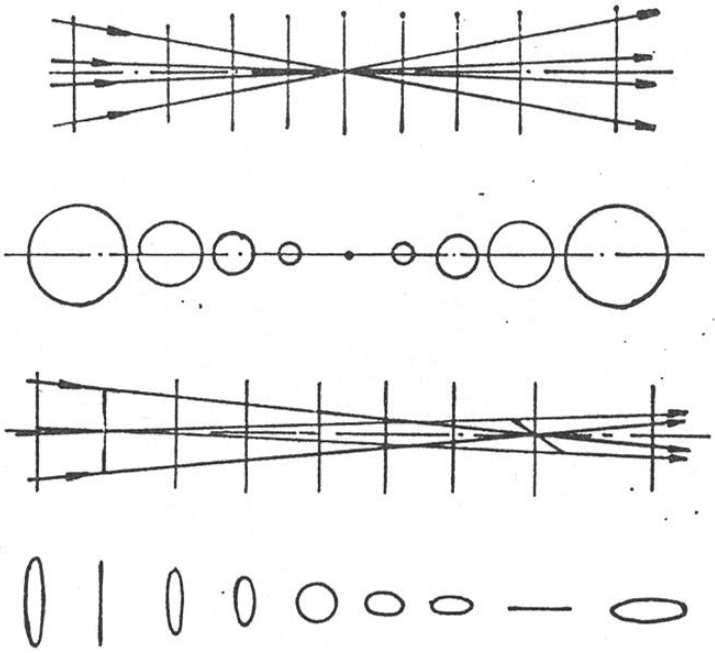

Ideální svazek paprsků

Astigmatický svazek paprsků

Zobrazení astigmatickým svazkem

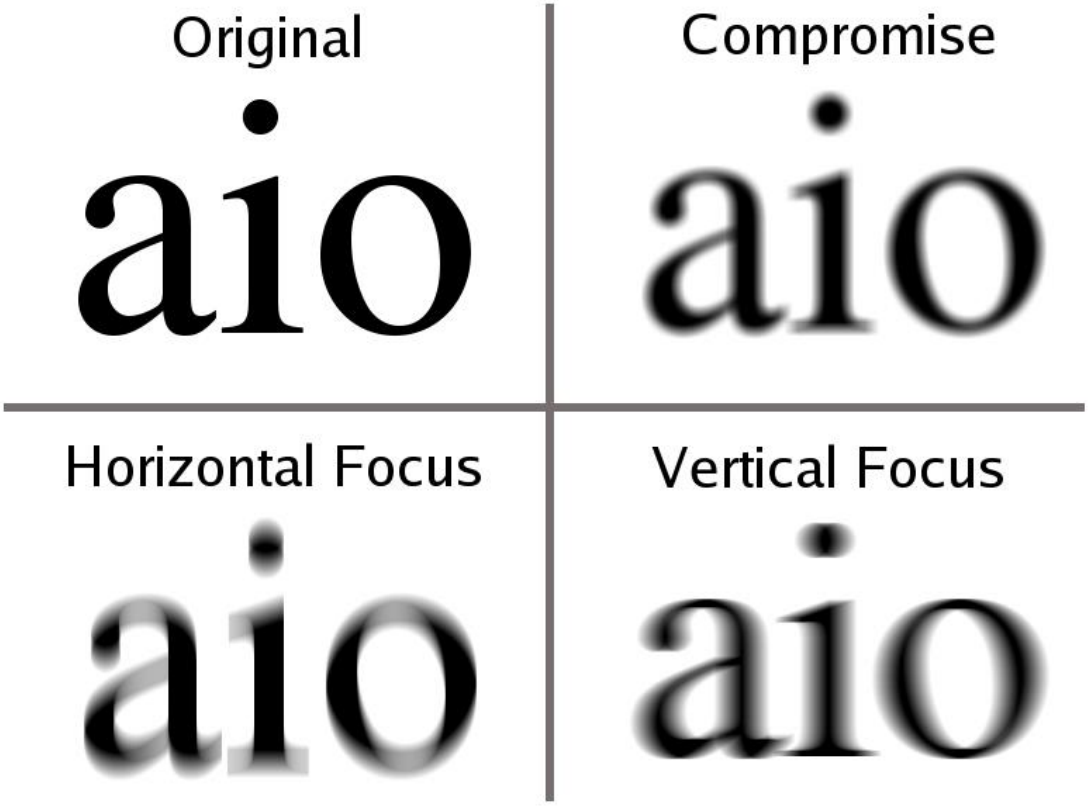

Periferní astigmatismus čočky

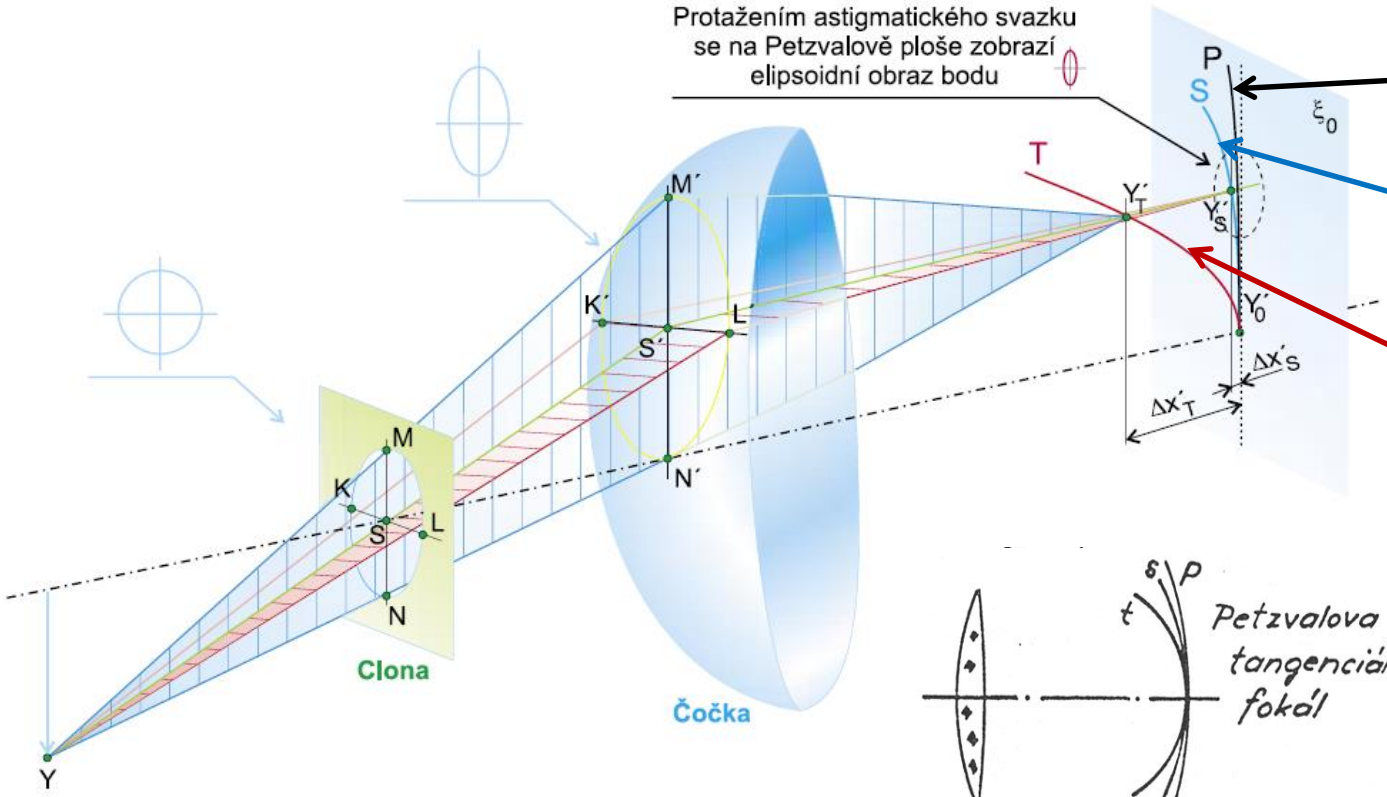

P…Petzvalova plocha

S…plocha sagitálních fokál

T…plocha tangenciálních fokál

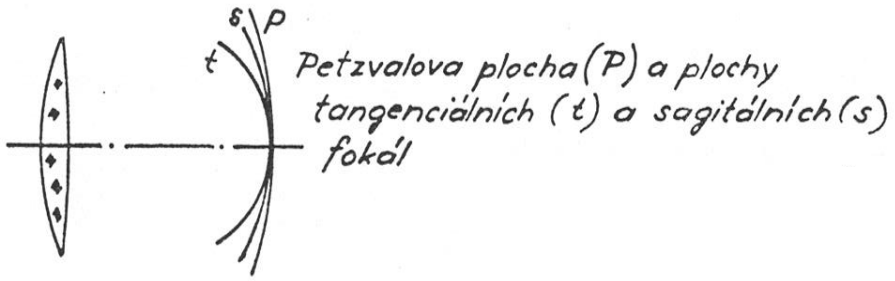

Zobrazení astigmatickým svazkem

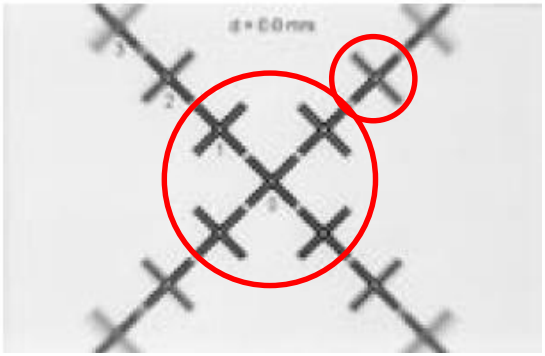

d = 0 mm
(od ohniska k čočce)
zaostřena centrální část a 2S čáry

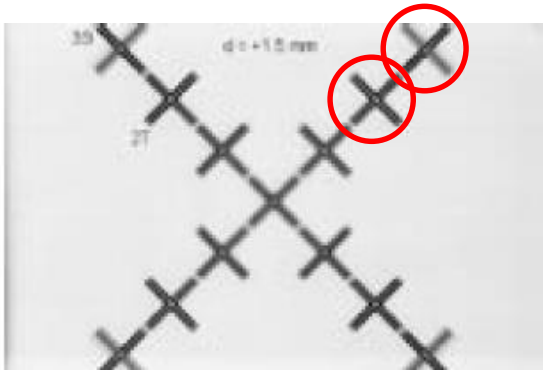

d = -1,5 mm
(od ohniska k čočce)
centrální část rozostřena, zaostřeny 2T a 3S čáry

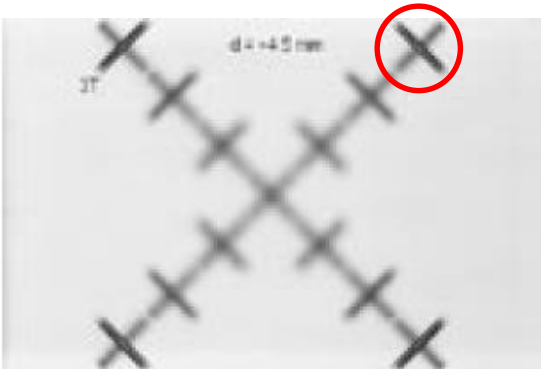

d = -4,5 mm
(od ohniska k čočce)
centrální část rozostřena, zaostřeny 3T čáry

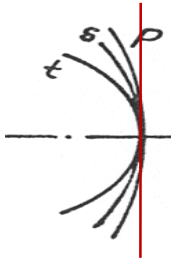

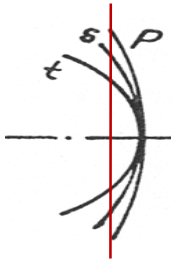

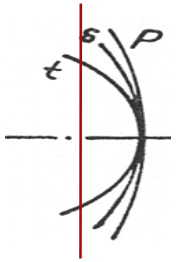

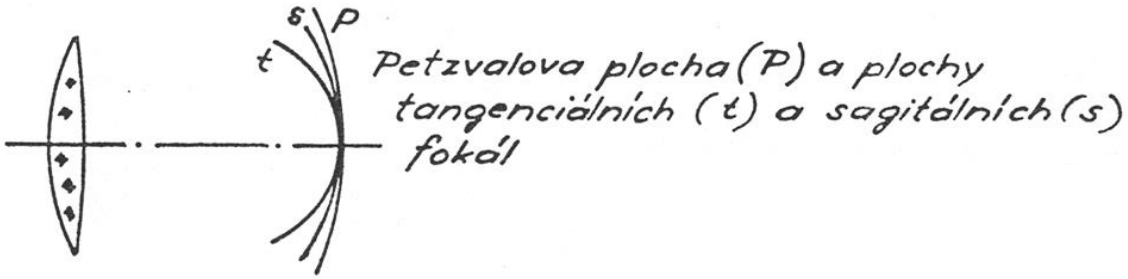

Korekce periferního astigmatismu

William Hyde Wollaston (1766-1828 ←) v roce 1804 prokázal, že zraková ostrost pozorovatele **klesá**, když se dívá přes **periferii** bikonvexních brýlových čoček. Současně zaznamenal, že skla ve tvaru menisku poskytují vyšší kvalitu vidění a navrhl sérii čoček s velkou křivostí, které zlepšovaly periferní vidění díky korekci periferního astigmatismu.

Franz Ostwalt* (1862-1937,) v roce 1898 navrhl sadu meniskových čoček, které rovněž zmenšovaly periferní astigmatismus, s menšími křivostmi.
Návrhem čoček meniskového tvaru s korigovaným periferním astigmatismem se významně zabýval také **Marius Hans Erik Tscherning** (1854-1939, dánský optalmologista →).

*Bývá zaměňován s Friedrichem Wilhelmem Ostwal***d**em, 1853-1932, slavným fyzikálním chemikem.

Výpočet poloh fokál 1 (situace)

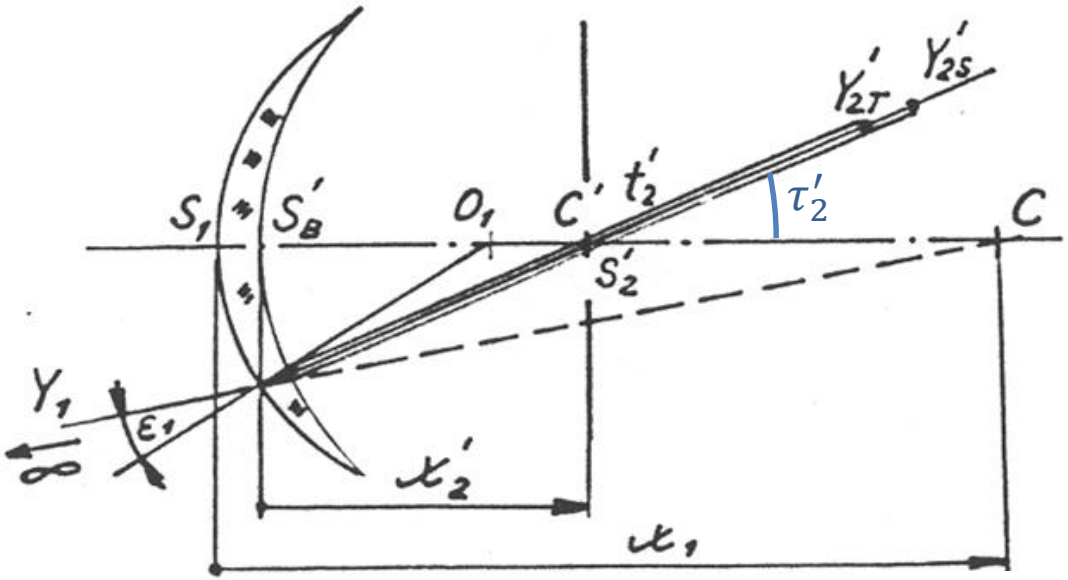

Y_1	… mimoosový předmětový bod v nekonečnu
$Y'_{2T,S}$	… jeho zobrazení paprsky v tangenciální, sagitální rovině (fokály)
$t'_2 s'_2$	… vzdálenosti fokál
C'	… střed otáčení oka s myšlenou clonou
x'_2	… jeho vzdálenost od vrcholu zadní plochy brýlové čočky
τ'_2	… úhel otočení oka

Výpočet poloh fokál 2 (postup)

1. počítáme polohu fokál $Y'_{2T,S}$ brýlové čočky, podmínka nulového periferního astigmatismu je: $\mathrm{Ast} = \frac{1}{t'_2} - \frac{1}{s'_2} = 0$
2. svazek je omezen zornicí; protože rotuje s okem, nahradíme myšlenou pevnou clonou umístěnou do středu C' otáčení oka
3. hlavní paprsek tudíž prochází bodem C', jeho průběh odvodíme zpětným trasováním paprsku
4. polohu fokál určíme použitím **Coddingtonových rovnic** (obdoba Gaussovy zobrazovací rovnice) platných pro úzký svazek v blízkosti hlavního paprsku pro obě plochy čočky; pro jednu plochu mají tvar:

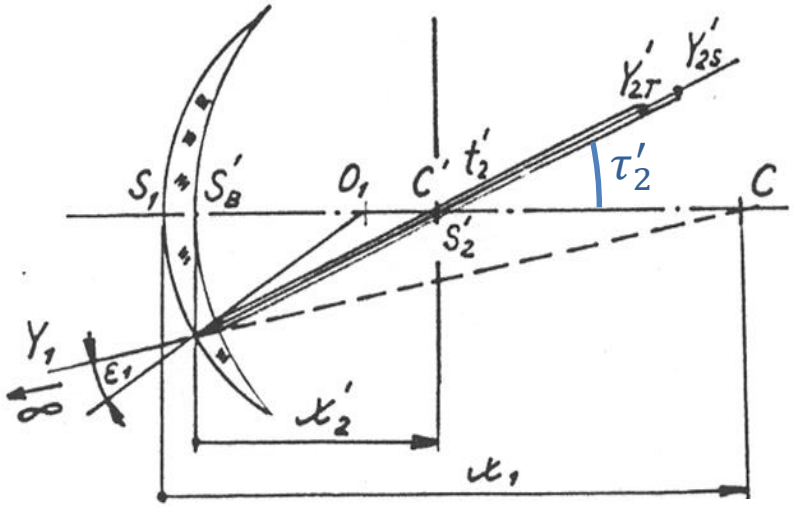

$$\frac{n'\cos^2\varepsilon'}{t'} = \frac{n\cos^2\varepsilon}{t} + \frac{n'\cos\varepsilon' - n\cos\varepsilon}{r}$$

$$\frac{n'}{s'} = \frac{n}{s} + \frac{n'\cos\varepsilon' - n\cos\varepsilon}{r}$$

Gaussova rovnice (pro srovnání):

$$\frac{n'}{x'} = \frac{n}{x} + \frac{n'-n}{r}$$

Podmínka nulového astigmatismu

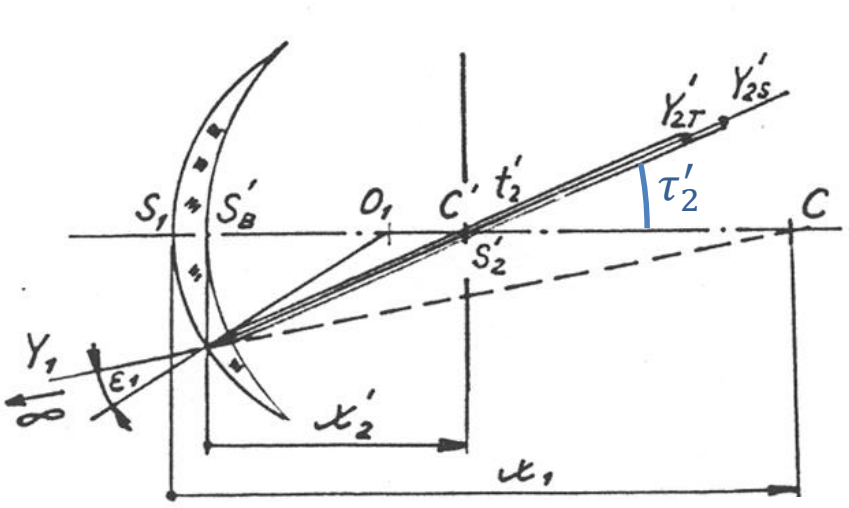

Y_1	… předmětový bod v ∞
$Y'_{2T,S}$	… fokály
$t'_2 s'_2$	… vzdálenosti fokál
C‘	… střed otáčení oka
τ'_2	… úhel otočení oka

1. podmínka $\frac{1}{t'_2} - \frac{1}{s'_2} = 0$ je splněna, právě když platí (aproximace tenké čočky):

$$\varphi_1'^2(n+2) - \varphi'_1\left[\varphi'_C(n+2) + \frac{2}{x'_2}(n^2-1)\right] + n\left(\varphi'_C + \frac{n-1}{x'_2}\right)^2 = 0$$

2. řešení této kvadratické rovnice pro $n = 1{,}523$, $x'_2 = 25\ \text{mm}$ má tvar:

$$\varphi'_1 = \frac{\varphi'_C + 29{,}78}{2} \pm \sqrt{\left(\frac{\varphi'_C + 29{,}78}{2}\right)^2 - 0{,}4318\varphi_C'^2 - 17{,}96\varphi'_C - 186{,}8}$$

3. Graficky je výsledek vyjádřen pomocí tzv. Tscherningovy elipsy →

Tscherningova elipsa

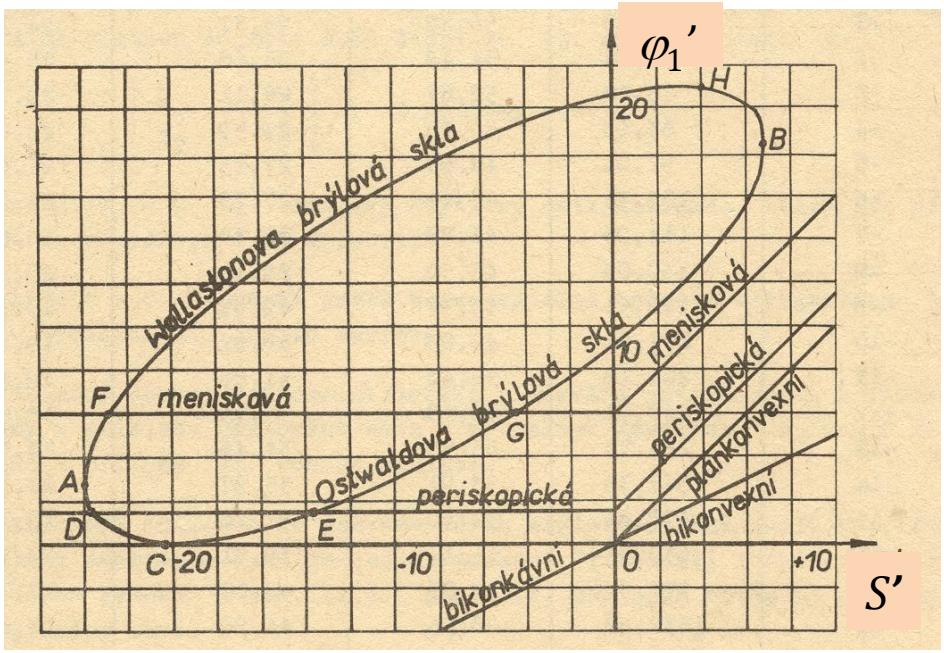

$n = 1{,}523$, $x_2' = 25$ mm

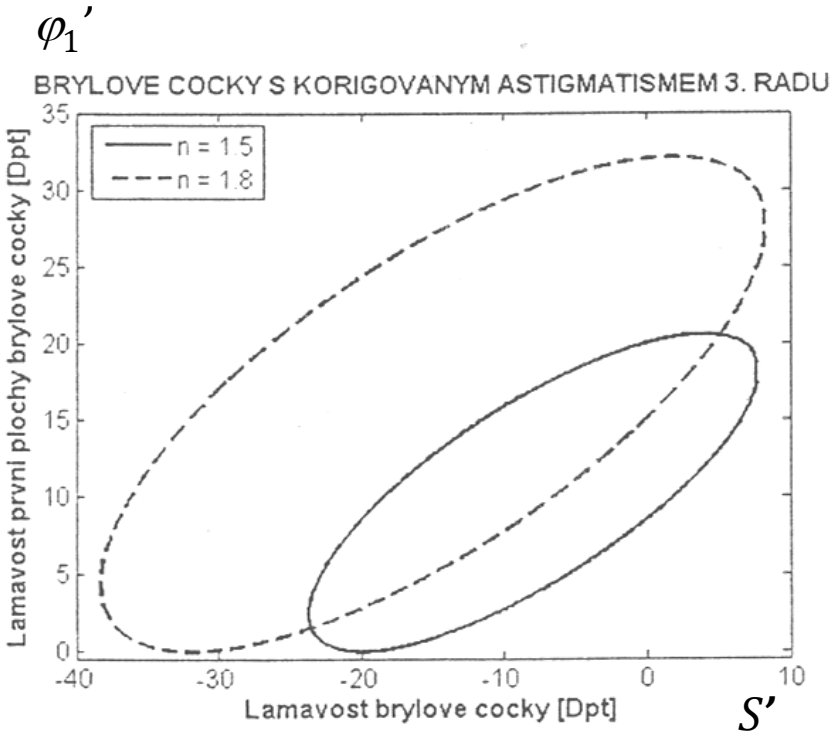

$n = 1{,}5$ / $n = 1{,}8$, $x_2' = 25$ mm

Tscherningova elipsa

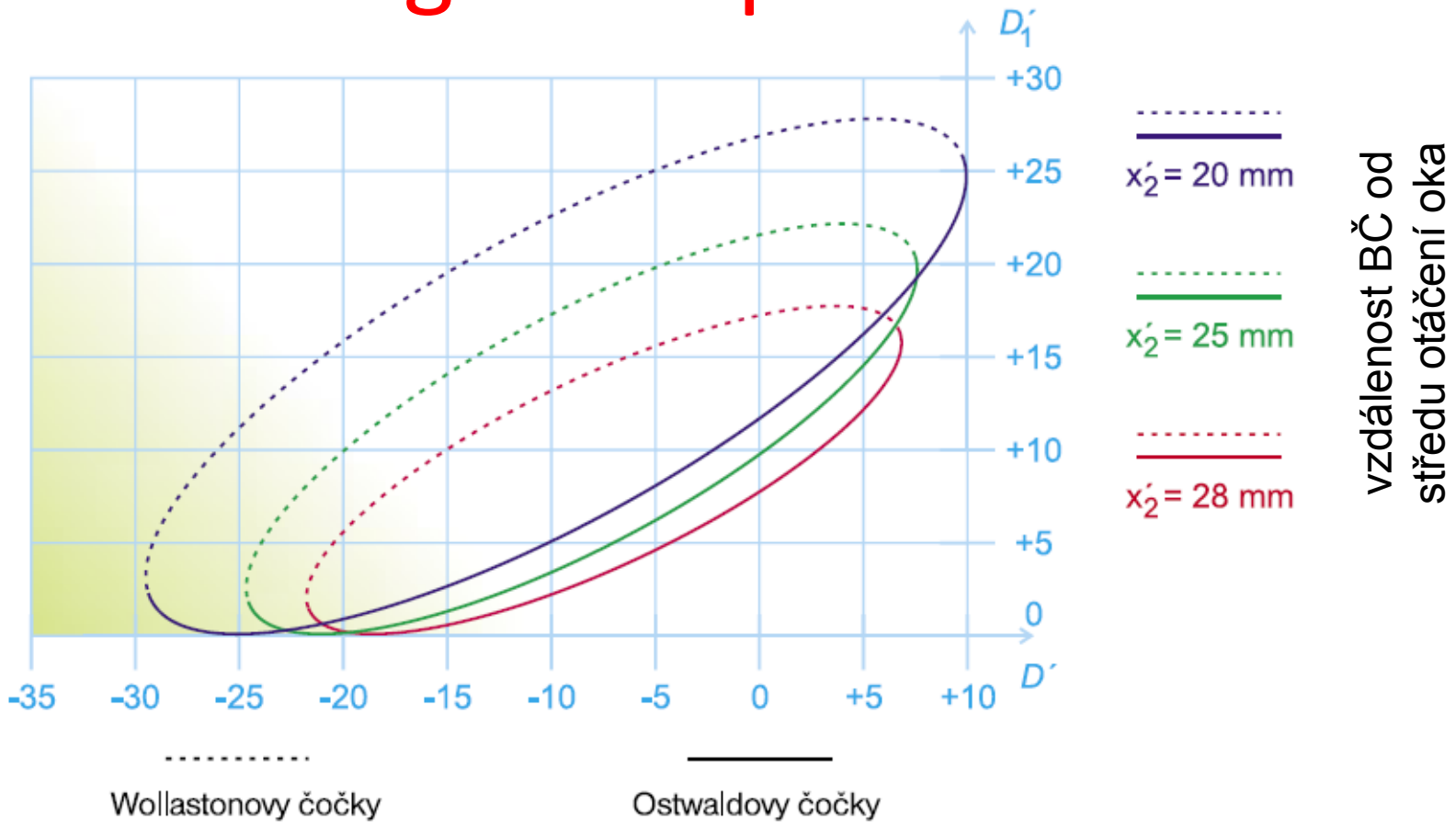

Oblasti řešení

$n = 1{,}523$, $x_2' = 25$ mm

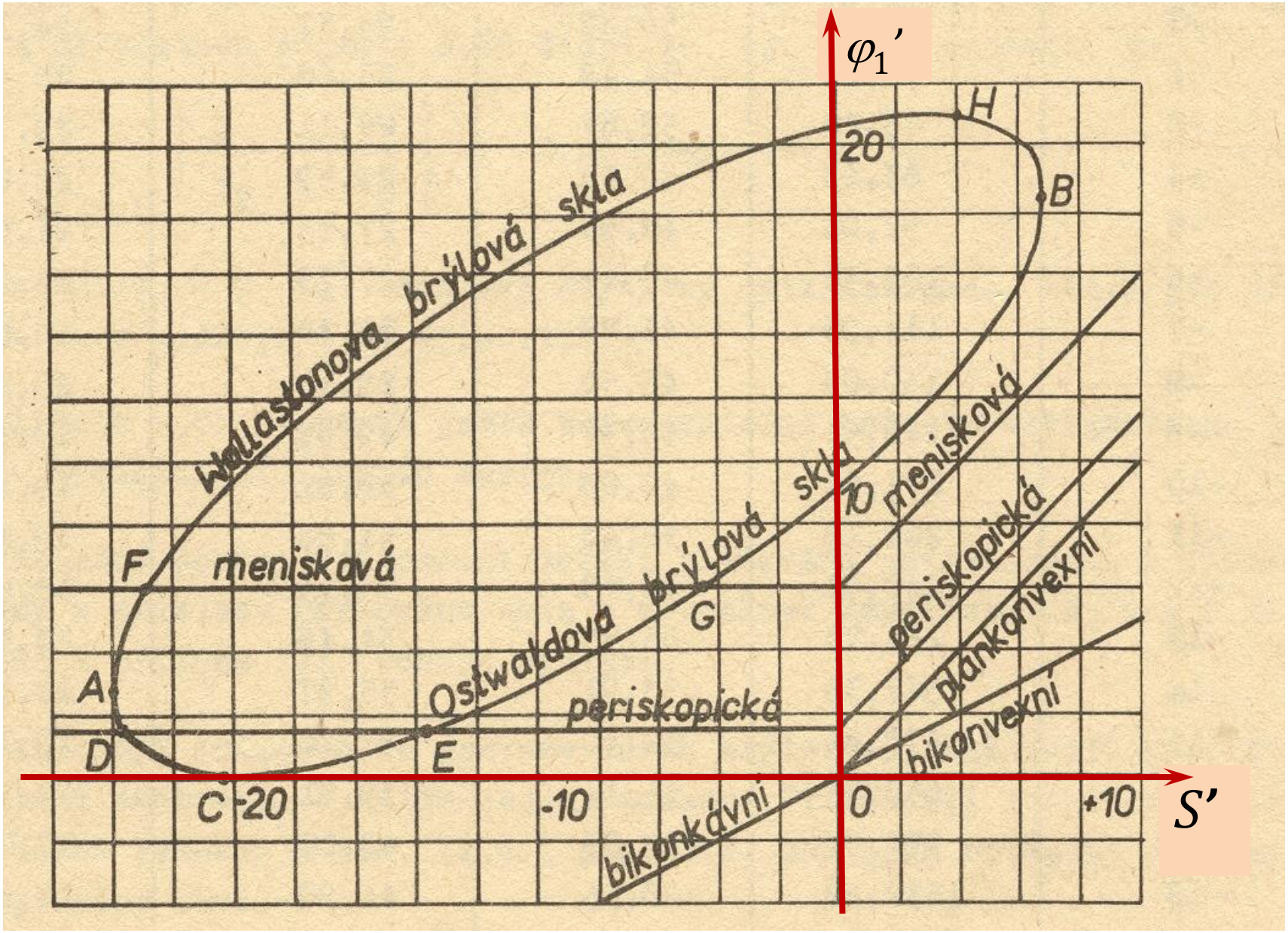

Tabulka poloměrů křivostí ploch

S' [D]	Ostwalt 1.řešení r_1 mm	Ostwalt 1.řešení r_2 mm	Wollaston 2. řešení r_1 mm	Wollaston 2. řešení r_2 mm
7	32,01	55,99	25,36	38,39
6	35,32	59,37	24,72	34,61
5	38,49	60,09	24,47	31,94
4	41,78	61,29	24,39	29,98
3	45,27	61,16	24,43	28,41
2	49,06	60,39	24,52	27,09
1	53,22	59,25	24,74	25,97
0	57,83	57,83	24,99	24,99
-1	62,93	56,22	25,31	24,15
-2	68,84	54,49	25,68	23,38
-3	75,48	52,67	26,11	22,71
-4	83,13	50,82	26,59	22,09
-5	92,04	48,96	27,13	21,54
-6	102,51	47,11	27,73	21,04
-7	114,98	45,29	28,40	20,58
-8	130,03	43,50	29,15	20,17
-9	148,51	41,77	29,99	19,78
-10	171,63	40,09	30,92	19,43
-11	201,18	38,46	31,96	19,11
-12	240,01	36,89	33,13	18,82
-13	294,73	35,37	34,46	18,57
-14	367,35	33,91	35,97	18,33
-15	478,84	32,50	37,70	18,12
-16	658,21	31,14	39,71	17,93
-17	978,67	29,83	42,08	17,77
-18	1652,92	28,55	44,90	17,64
-19	3552,02	27,32	48,35	17,54
-20	14223,55	26,10	52,69	17,48
-21	261500,00	24,90	58,35	17,46
-22	8211,65	23,70	66,20	17,49
-23	1869,99	22,47	78,25	17,62
-24	664,41	21,10	86,07	17,99

Platí pro tenké brýlové čočky vzdálené 25mm od bodu otáčení oka při pozorování značně vzdálených předmětů a pro malé úhly

Bodově zobrazující čočky

Moritz von Rohr (1868-1940)

V roce 1912 propočítal design bodově zobrazujících čoček pro Carl Zeiss (Jena).
Byly vyráběny čočky „Punktal“.

Změna optické mohutnosti brýlové čočky

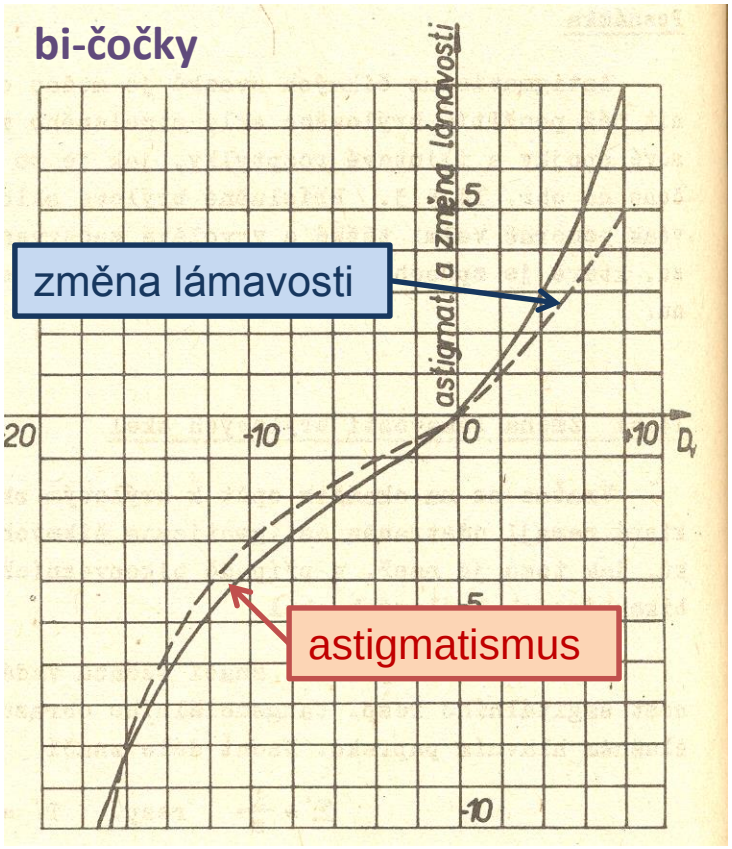

S’

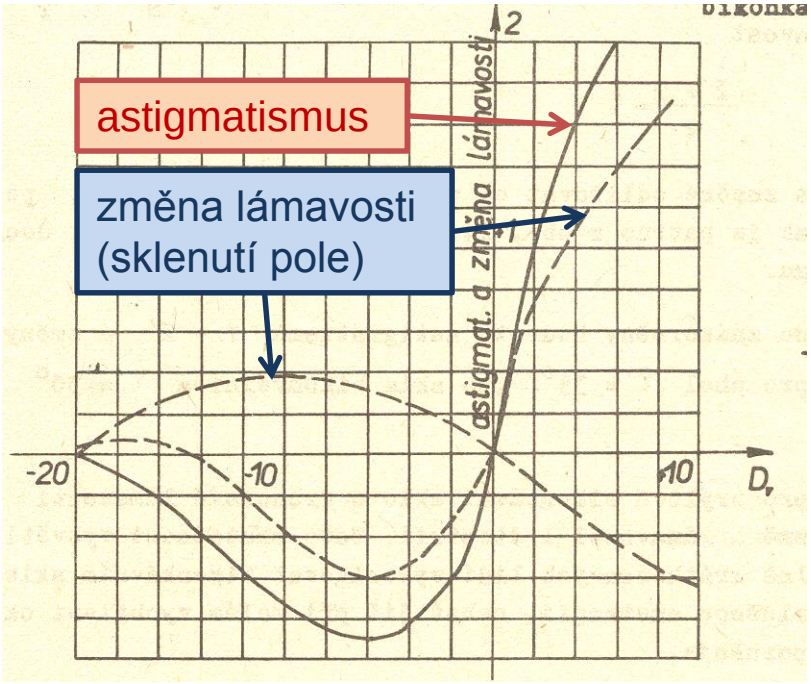

S’

plan- a punktální čočky

Příklady českých čoček – „skupinová skla“

Charakteristické parametry skupinových skel čs. výroby

Vrcholová lámavost A' [dpt]	Optická mohutnost základní plochy D_2, resp. D_1 [dpt]	Optická mohutnost doplňkové (tvořící) plochy [dpt]	Středová tloušťka d [mm]
0,00	$D_2 = -6{,}00$ dpt	+5,95	1,8
+0,25		+6,20	1,8
+0,50		+6,44	2,0
+0,75		+6,68	2,1
+1,00		+6,93	2,2
+1,25		+7,17	2,3
+1,50		+7,41	2,4
+1,75		+7,65	2,5
+2,00		+7,89	2,6
+2,25		+8,13	2,7
+2,50		+8,36	2,8
+2,75		+8,60	2,9
+3,00		+8,84	3,0
+3,25		+9,07	3,1
+3,50		+9,20	3,3
+3,75		+9,54	3,4
+4,00		+9,67	3,6
+4,50		+10,23	3,8
+5,00		+10,69	4,0
+5,50		+11,13	4,4
+6,00		+11,57	4,7
+6,50		+12,04	4,6
+7,00		+12,46	5,0
+7,50		+12,89	5,3
+8,00		+13,31	5,6
+8,50		+13,77	5,5
+9,00	$D_2 = -4{,}00$ dpt	+12,40	5,6
+9,50		+12,82	5,9
+10,00		+13,24	6,2
+10,50		+13,66	6,4
+11,00		+14,15	6,3
+11,50		+14,54	6,4
+12,00		+14,92	6,8
+12,50		+15,30	7,2
+13,00		+15,60	7,6
+13,50		+16,03	8,0
+14,00		+16,38	8,3
+14,50		+16,72	8,8
+15,00	$D_2 = -3{,}00$ dpt	+16,38	8,3
+15,50		+16,72	8,8
+16,00		+17,05	9,1
+17,00		+17,72	9,8
+18,00		+18,50	9,8
+19,00	$D_2 = -1{,}00$ dpt	+17,55	10,6
+20,00		+18,18	11,2

(pokračování)

Vrcholová lámavost A' [dpt]	Optická mohutnost základní plochy D_2, resp. D_1 [dpt]	Optická mohutnost doplňkové (tvořící) plochy [dpt]	Středová tloušťka d [mm]
−0,25	$D_1 = +6{,}00$ dpt	−6,29	1,7
−0,50		−6,53	1,6
−0,75		−6,78	1,5
−1,00		−7,03	1,4
−1,25		−7,28	1,3
−1,50		−7,52	1,2
−1,75		−7,77	1,2
−2,00		−8,02	1,1
−2,25		−8,27	1,1
−2,50		−8,52	1,1
−2,75		−8,77	1,0
−3,00		−9,02	0,9
−3,25		−9,26	0,8
−3,50		−9,51	0,8
−3,75		−9,76	0,8
−4,00	$D_1 = +4{,}50$ dpt	−8,51	0,8
−4,50		−9,01	0,8
−5,00		−9,51	0,8
−5,50		−10,00	0,7
−6,00		−10,50	0,7
−6,50	$D_1 = +3{,}00$ dpt	−9,52	0,7
−7,00		−10,02	0,7
−7,50		−10,52	0,6
−8,00		−11,02	0,6
−8,50		−11,52	0,5
−9,00		−12,02	0,5
−9,50	$D_1 = +2{,}00$ dpt	−11,52	0,5
−10,00		−12,02	0,5
−10,50		−12,51	0,5
−11,00		−13,02	0,5
−11,50	$D_1 = +1{,}00$ dpt	−12,51	0,5
−12,00		−13,02	0,5
−12,50		−13,51	0,5
−13,00		−14,01	0,5
−13,50		−14,50	0,5
−14,00		−15,00	0,5
−14,50		−15,50	0,5
−15,00		−16,00	0,5
−15,50		−16,50	0,5
−16,00	$D_1 = 0{,}00$ dpt	−16,00	0,5
−17,00		−17,00	0,5
−18,00		−18,00	0,5
−19,00		−19,00	0,5
−20,00		−20,00	0,5

Příklady českých čoček – DIOSFER, PUNKTUR

autoři využili počítacích strojů a podrobně zhodnotili vliv tloušťky i křivosti skel s ohledem na optimální návrh při pozorování různě vzdálených předmětů. Kompromisem mezi konvenční vzdáleností do blízka (250 mm) a do dálky (∞) dospěli k brýlovým sklům s minimálním astigmatismem. Tato skla vyrábí n. p. Dioptra — Turnov pod názvem DIOSFER *(tabulka 1.13)*.

Skutečnost, že jde o bodově zobrazující brýlová skla, zdůrazňují někteří výrobci, v jejich názvu (C. Zeiss: PUNCTAL, Dioptra: PUNKTUR; punctum (lat.) = bod). Některé parametry skel zn. PUNKTUR jsou uvedeny v *tabulce 1.14*.

Charakteristické parametry čs. brýlových skel DIOSFER

Vrcholová lámavost A' [dpt]	Optická mohutnost vypuklé plochy D_1 [dpt]	Optická mohutnost duté plochy D_2 [dpt]	Středová tloušťka d [mm]
0,00	+5,95		2,0
+0,25	+6,20		2,1
+0,50	+6,45		2,2
+0,75	+6,70		2,3
+1,00	+6,95		2,4
+1,25	+7,19		2,6
+1,50	+7,44		2,7
+1,75	+7,65		2,8
+2,00	+7,92	−6,00	2,9
+2,25	+8,13		3,0
+2,50	+8,38		3,2
+2,75	+8,63		3,3
+3,00	+8,86		3,4
+3,25	+9,10		3,5
+3,50	+9,34		3,7
+3,75	+9,57		3,8
+4,00	+9,81		4,0
−0,25		−6,30	1,7
−0,50	+6,00	−6,55	1,6
−0,75		−6,80	1,5
−1,00		−7,05	1,5
−1,25		−6,80	1,4
−1,50	+5,50	−7,05	1,3
−1,75		−7,30	1,3
−2,00		−7,55	1,2
−2,25		−7,30	1,2
−2,50	+5,00	−7,55	1,1
−2,75		−7,79	1,0
−3,00		−8,04	1,0
−3,25		−7,79	1,0
−3,50	+4,50	−8,04	1,0
−3,75		−8,28	1,0
−4,00		−8,53	1,0

Charakteristické parametry čs. bodově zobrazujících skel PUNKTUR

Vrcholová lámavost A' [dpt]	Optická mohutnost vypuklé plochy D_1 [dpt]	Optická mohutnost duté plochy D_2 [dpt]	Středová tloušťka d [mm]
+0,25	+6,355		1,8
+0,50	+6,601		1,8
+0,75	+6,844		1,9
+1,00	+7,077	−6,153	2,0
+1,25	+7,327		2,1
+1,50	+7,569		2,2
+1,75	+7,809		2,3
+2,00	+8,759		2,4
+2,25	+8,997		2,5
+2,50	+9,234		2,6
+2,75	+9,464		2,8
+3,00	+9,687	−6,882	3,1
+3,25	+9,926		3,1
+3,50	+10,159		3,2
+3,75	+10,391		3,3
+4,00	+10,617		3,5
+4,50	+11,308		4,1
+5,00	+11,472	−7,164	4,5
+5,50	+12,168		4,9
+6,00	+12,599		5,2
−0,25		−7,449	1,6
−0,50		−7,736	1,5
−0,75		−7,990	1,4
−1,00		−8,232	1,3
−1,25		−8,444	1,1
−1,50		−8,699	1,0
−1,75		−8,963	0,9
−2,00	+6,173	−9,214	0,9
−2,25		−8,444	0,9
−2,50		−8,699	0,9
−2,75		−8,963	0,9
−3,00		−9,214	0,9
−3,25		−9,473	0,9
−3,50		−9,694	0,8
−3,75		−9,214	0,8
−4,00	+5,451	−9,473	0,7
−4,50		−9,966	0,7
−5,00		−9,694	0,6
−5,50	+4,705	−10,197	0,6
−6,00		−10,728	0,6

Možnosti realizace bodově zobrazujících čoček

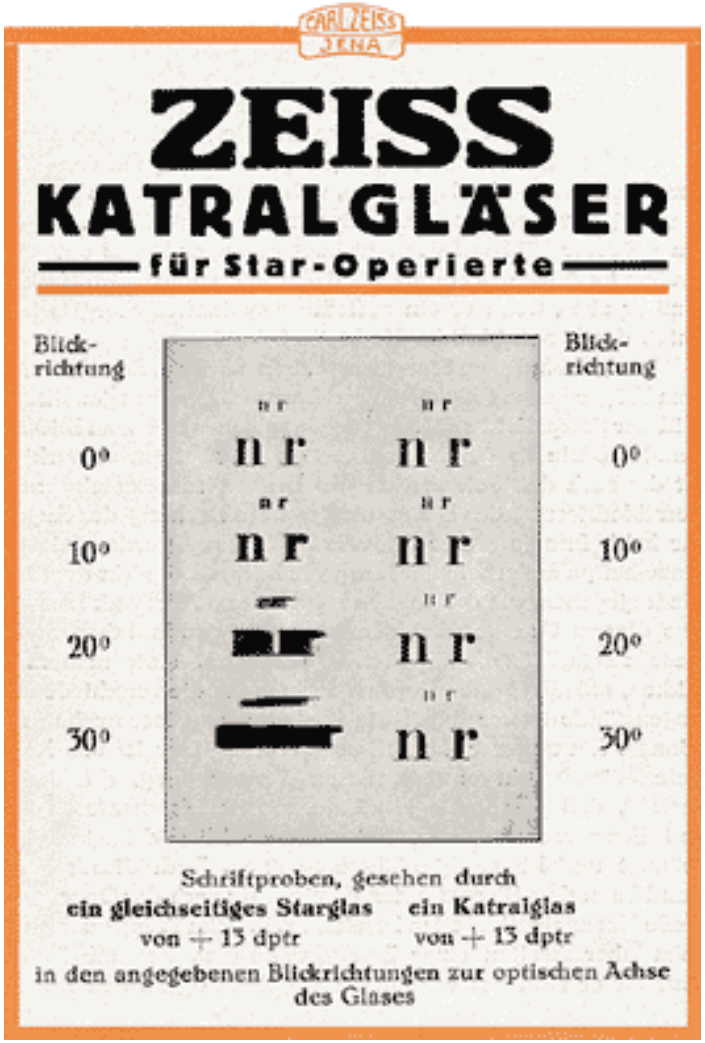

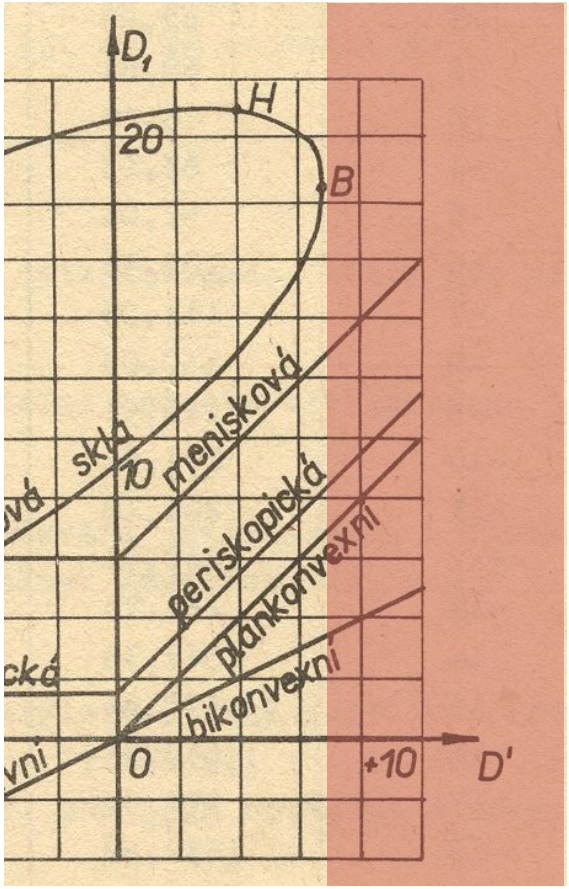

Optické vlastnosti materiálů brýlových čoček

důležité parametry:

- index lomu
- hustota
- Abbeovo číslo
- UV mezní bod

- curve variation factor (CVF)
- odrazivost

Medium	n_d	n_e	CVF	Density	UV cut-off	Abbe	ρ(%)
Glasses							
White Crown	1.523	1.525	1.0	2.5	320	59	4.3
Light flint	1.600	1.604	0.87	2.6	334	42	5.3
1.7 glasses	1.700	1.705	0.75	3.2	340	35	6.7
	1.701	1.706	0.75	3.2	320	42	6.7
1.8 glasses	1.802	1.807	0.65	3.7	332	35	8.2
	1.830	1.838	0.63	3.6	340	32	8.6
1.9 glasses	1.885	1.893	0.59	4.0	340	31	9.4
Plastics							
CR39	1.498	1.500	1.0	1.3	355	58	4.0
INDO Superfin	1.523	1.525	0.95	1.3	350	48	4.3
Trivex®	1.532	1.535	0.94	1.1	380	46	4.4
Sola Spectralite	1.537	1.540	0.93	1.2	385	47	4.5
Corning SunSensors®	1.555	1.558	0.90	1.2	380	38	4.7
PPG HIP	1.560	1.563	0.89	1.2	370	38	4.8
AO Alphalite 16XT	1.582	1.585	0.86	1.3	380	34	5.1
Polycarbonate	1.586	1.589	0.85	1.2	385	30	5.2
Hoya Eyas 1.6	1.600	1.603	0.83	1.3	380	42	5.3
Polyurethanes	1.600	1.603	0.83	1.3	380	36	5.3
	1.609	1.612	0.82	1.4	380	32	5.4
	1.660	1.664	0.75	1.4	375	32	6.2
	1.670	1.674	0.74	1.4	395	32	6.3
Hoya Eyry 1.7	1.695	1.710	0.72	1.4	380	36	6.7
High index 1.71	1.710	1.715	0.70	1.4	380	36	6.9
Very high index	1.740	1.746	0.67	1.5	400	33	7.3

index lomu

n_d … pro čáru d

n_e … pro čáru e

Optické vlastnosti materiálů brýlových čoček

důležité parametry:

- **index lomu**
- hustota
- Abbeovo číslo
- UV mezní bod

- curve variation factor (CVF)
- odrazivost

normal index	$n \geq$	1.48	but <	1.54
mid index	$n \geq$	1.54	but <	1.64
high index	$n \geq$	1.64	but <	1.74
very high index	$n \geq$	1.74		

Optické vlastnosti materiálů brýlových čoček

důležité parametry:

- index lomu
- hustota
- **Abbeovo číslo**
- UV mezní bod

- curve variation factor (CVF)
- odrazivost

$$v_e = \frac{n_e - 1}{n_{F'} - n_{C'}}$$

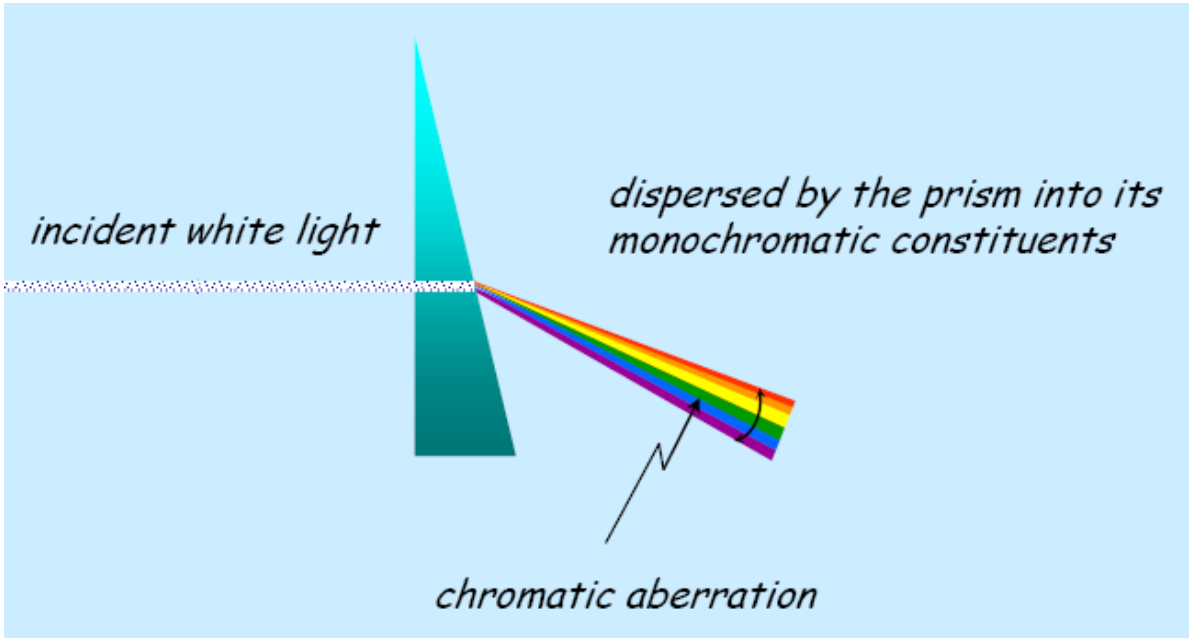

Optické vlastnosti materiálů brýlových čoček

důležité parametry:

- index lomu
- hustota
- **Abbeovo číslo** $v_e = \frac{n_e - 1}{n_{F'} - n_{C'}}$
- UV mezní bod

- curve variation factor (CVF)
- odrazivost

Designation	Element	Wavelength (nm)	Designation	Element	Wavelength (nm)
y	O_2	898.765	c	Fe	495.761
Z	O_2	822.696	F	Hβ	486.134
A	O_2	759.370	d	Fe	466.814
B	O_2	686.719	e	Fe	438.355
C	Hα	656.281	G'	Hγ	434.047
a	O_2	627.661	G	Fe	430.790
D_1	Na	589.592	G	Ca	430.774
D_2	Na	588.995	h	Hδ	410.175
D_3 or d	He	587.5618	H	Ca^+	396.847
e	Hg	546.073	K	Ca^+	393.368
E_2	Fe	527.039	L	Fe	382.044
b_1	Mg	518.362	N	Fe	358.121
b_2	Mg	517.270	P	Ti^+	336.112
b_3	Fe	516.891	T	Fe	302.108
b_4	Fe	516.891	t	Ni	299.444
b_4	Mg	516.733			

Optické vlastnosti materiálů brýlových čoček

důležité parametry:

- index lomu
- hustota
- **Abbeovo číslo**
- UV mezní bod

- curve variation factor (CV
- odrazivost

$$v_e = \frac{n_e - 1}{n_{F'} - n_{C'}}$$

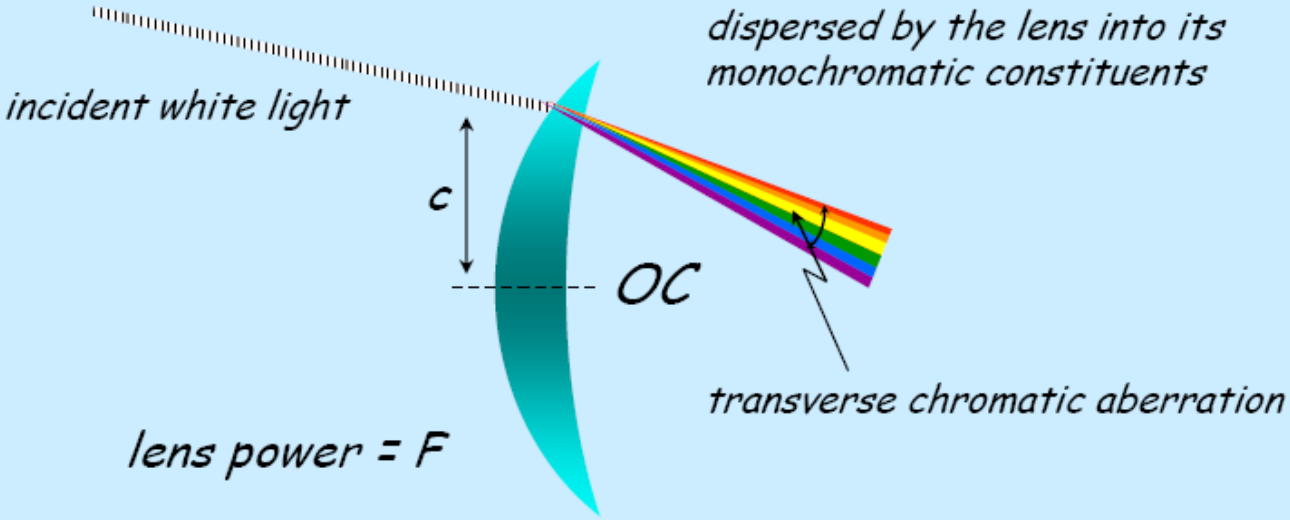

$$TCA = \frac{c.F}{v_e}$$

Optické vlastnosti materiálů brýlových čoček

důležité parametry:

- index lomu
- hustota
- **Abbeovo číslo**
- UV mezní bod

$$v_e = \frac{n_e - 1}{n_{F'} - n_{C'}}$$

- curve variation factor (CVF)
- odrazivost

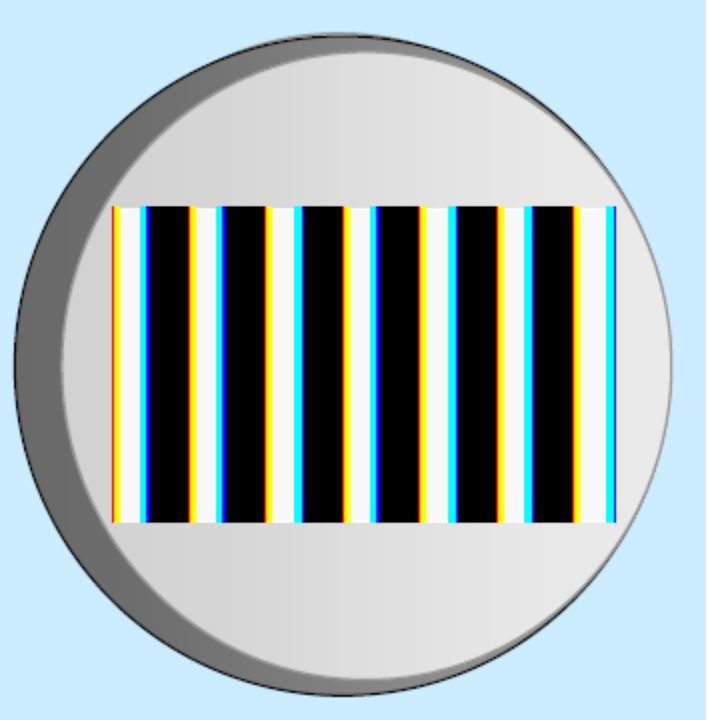

Optické vlastnosti materiálů brýlových čoček

důležité parametry

- index lomu
- hustota
- Abbeovo číslo
- **UV mezní bod**

- CVF
- odrazivost

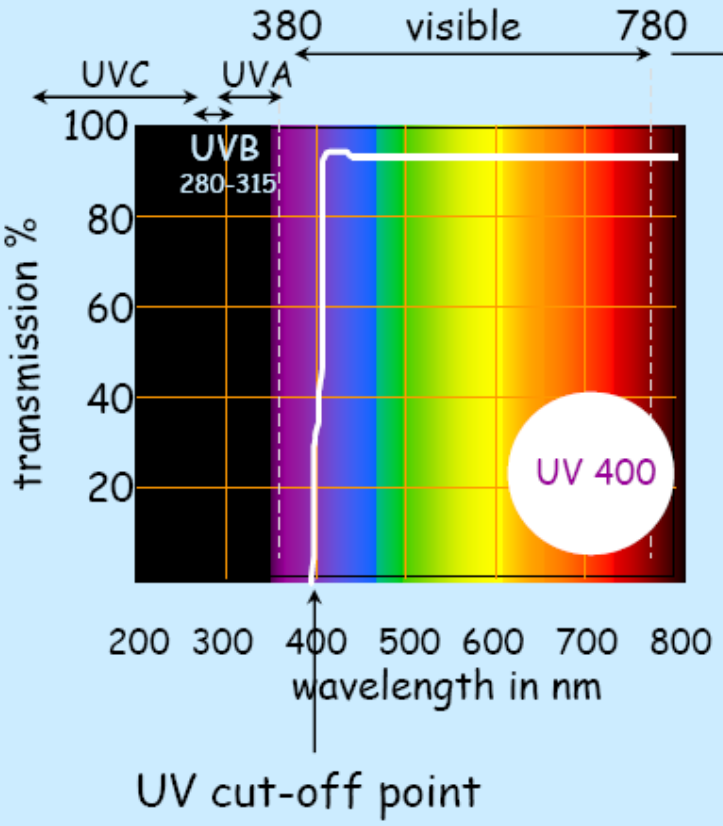

	UV cut-off
CR 39	355
TRIVEX™	395
PPG HIRI	370
Polycarbonate	385
Mid index	380
High index	395
Very high index	400

Optické vlastnosti materiálů brýlových čoček

důležité parametry:

- index lomu
- hustota
- Abbeovo číslo
- UV mezní bod

- CVF
- **odrazivost** (kolmý dopad)

Glass type	index	CVF	Abbe No	density	reflectance	T%
crown	1.525	1.0	59	2.5	4.3%	91.6
mid-index	1.604	0.87	42	2.6	5.4%	89.5
high index	1.705	0.75	42	3.2	6.8%	86.9
very high index	1.807	0.65	35	3.7	8.3%	84.2
very high index	1.892	0.59	31	4.0	9.5%	81.9

Fresnel's fraction.

$$p = \left[\frac{n - 1}{n + 1}\right]^2 \times 100\%$$

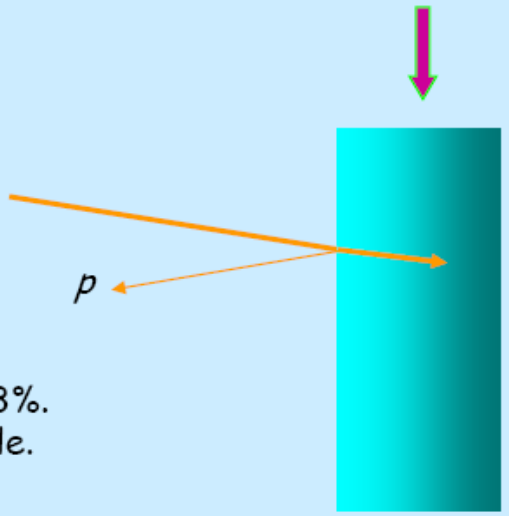

For $n = 1.525$, the fraction turns out to be 4.3%.
Values for other indices are given in the table.

Optické vlastnosti materiálů brýlových čoček

důležité parametry:

- index lomu
- hustota
- Abbeovo číslo
- UV mezní bod

$$CVF = \frac{(n_{base} - 1)}{(n_{mat} - 1)}$$

n_{base} is the refractive index of the base material
n_{mat} is the refractive index of the material being compared

- **curve variation factor (CVF)**
- odrazivost

vystihuje odchylku objemu a tloušťky ve srovnání s korunovým sklem, např.
1,0 … plný objem
0,75 … o 25 % menší objem